

Uitgebreide toelichting van het meetinstrument

Sequential Occupational Dexterity Assessment (SODA)

Februari 2022

Review: 1. JB Grondal

2. D Ummels

Invoer: M Bokhorst

1 *Algemene gegevens*

	Het meetinstrument heeft betrekking op de volgende categorieën
Lichaamsregio	Bovenste extremiteit
Aandoening (ICD)	Bewegingsapparaat
Domein 'Menselijk functioneren' (ICF)	Algemene taken en eisen; Zelfverzorging; Huishouden; Beperkingen algemeen; Activiteiten

- *Korte beschrijving* → De SODA is een instrument om de handvaardigheid van patiënten met Reumatoïde Artritis op activiteitsniveau objectief te kunnen meten. De SODA wordt gebruikt als evaluatie-instrument om de handvaardigheid te beschrijven, behandeldoelen op te stellen, effecten van handoperaties te meten en om adviezen te geven aan artsen. De SODA bestaat uit een set van 12 gestandaardiseerde taken uit het dagelijkse leven, waarbij beide handen betrokken zijn. Deze worden telkens op uitvoerbaarheid, moeite en pijn bij uitvoering gescoord.^{1,2,3}
- *Doelgroep* → patiënten met Reumatoïde Artritis (RA)¹
- *Auteur:*
 - ✓ *Oorspronkelijke en Nederlandse versie* → Lankveld W, Hoogland A, van Kuyk-Minis M-A (1996)⁴

2 *Doel van het meetinstrument*

Combinatie van:

- Diagnostisch
- Evaluatief / effectiviteit

3 *Soort / vorm van het meetinstrument*

- Combinatie van observatie en gesloten vragenlijst
- *Opbouw* → totaal 12 items, telkens te scoren op uitvoering, moeite en pijn.
6 items zijn éénhandige taken:
 - Het overschrijven van een zin.
 - Het oppakken van een enveloppe.
 - Het oppakken van muntgeld.
 - Het vasthouden van een telefoonhoorn in luisterpositie.
 - Het losdraaien van een dopje van een tube.
 - Het uitknijpen van tandpasta op een tandenborstel.

6 taken worden met twee handen uitgevoerd:

- Het hanteren van bestek.
- Het dichtmaken van een blouse met kleine knoopjes.
- Het opendraaien van een grote dop van een kan.
- Het inschenken van water in een glas.
- Het wassen van de handen.
- Het afdrogen van de handen

Scores:

Uitvoerbaarheid:

0) Niet mogelijk 1) Aangepast mogelijk 2) Mogelijk

Moeite:

0) Veel 1) Beetje 2) Geen

Pijn:

0) Geen pijn 1) Wel pijn

- *Invulinstructie* → de therapeut scoort de uitvoering en vult de gesloten vragen in
- *Meetniveau* → per item: wijze score (0-4), (0-2), (0 of 1); meetniveau ordinaal
- *Meetniveau* → totaalscore: wijze score (0-108); meetniveau ordinaal

4 *Verkrijgbaarheid*

- *Opvraagbaar bij* → www.meetinstrumentenzorg.nl
- *Geschatte kosten* → benodigde materialen en gereedschappen
- *Copyright* → ja

5 *Methodologische kwaliteit*

Gegevens over de methodologische kwaliteit staan in de volgende reviews:

- Swinkels RAHM, Dijkstra PU, Bouter LM. Reliability, validity and responsiveness of instruments to assess disabilities in personal care in patients with rheumatic disorders: a systematic review. 2005⁵
- Yancosek KE, Howell D. A narrative review of dexterity assessments. 2009⁶
- van de Ven-Stevens LA, Munneke M, Terwee CB, Spauwen PH, van der Linde H. Clinimetric properties of instruments to assess activities in patients with hand injury: a systematic review of the literature. 2009⁷

- Marks M, Schoones JW, Kolling C, Herren BD, Goldhahn J, Vliet Vlieland TPM. Outcome measures and their measurement properties for trapeziometacarpal osteoarthritis: a systematic literature review. 2013⁸
- Mc Kittrick A, Gustafsson L, Marshall K. A systematic review to investigate outcome tools currently in use for those with hand burns, and mapping psychometric properties of outcome measures. 2021⁹

6 *Hanteerbaarheid / feasibility*

- *Taal* → Nederlands
- *Benodigdheden* → diverse gereedschappen en materialen uit het dagelijkse leven en scoreformulier
- *Randvoorwaarden* → persoon moet instructie inhoudelijk begrijpen
- *Benodigde tijd* → ongeveer 15-20 minuten
- *Gebruikershandleiding* → ja, Uitgeverij Lemma⁴

7 *Normgegevens*

De totaalscore wordt door het optellen van de uitvoerbaarheid en de moeite hierbij berekend en kan variëren van 0-108. De pijnscore wordt apart berekend en varieert tussen 0-12.⁴

De normgegevens zijn gebaseerd op een valideringsonderzoek met de SODA en deze bestaat uit 106 willekeurige gekozen cliënten van de polikliniek Reumatologie van Sint Maartenskliniek. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de normgegevens.⁴

percentielen	beschrijving	SODA	Short SODA
10	Zeer slecht	60	31
25	Slecht	74	41
50	Gemiddeld	89	46
75	Redelijk goed	100	51
100	Heel goed	106	54

8 *Overige gegevens*

- Hoewel de SODA gevalideerd is voor RA-patiënten kan de test ook gebruikt worden voor het meten van de handvaardigheid bij andere groepen patiënten met een stoornis aan de hand(en).
- Er bestaat ook een verkorte versie van de SODA. Deze bestaat uit maar 6 taken (3 uni- en 3 bilaterale) en is eveneens valide en betrouwbaar.¹⁰

1. van Lankveld W, van 't Pad Bosch P, Bakker J, et al. Sequential Occupational Dexterity Assessment (SODA): a new test to measure hand disability. *J Hand Ther.* 1996;9(1):27-32.
2. Bakker JGM, van Lankveld WGJM, van 't Pad Bosch PJI. De SODA, een instrument voor het meten van de handvaardigheid van RA patiënten. *Nederlandse Tijdschrift voor Ergotherapie.* 1995 Apr;23(2).
3. Hoogland AM, van Kuyk-Minis MAH, van Lankveld WGJM. De SODA, vier jaar na introductie. *Nederlands Tijdschrift voor Ergotherapie.* 1999 Okt;27:200-205.
4. van Lankveld W, Hoogland N, van Kuyk-Minis M. SODA: Sequential Occupational Dexterity Assessment. Utrecht: Uitgeverij Lemma; 2004.
5. Swinkels RAHM, Dijkstra PU, Bouter LM. Reliability, validity and responsiveness of instruments to assess disabilities in personal care in patients with rheumatic disorders: a systematic review. *Clin Exp Rheumatol.* 2005;23(1):71-79.
6. Yancosek KE, Howell D. A narrative review of dexterity assessments. *J Hand Ther.* 2009;22(3):258-269; quiz 270.
7. van de Ven-Stevens LA, Munneke M, Terwee CB, Spauwen PH, van der Linde H. Clinimetric properties of instruments to assess activities in patients with hand injury: a systematic review of the literature. *Arch Phys Med Rehabil.* 2009;90(1):151-169.
8. Marks M, Schoones JW, Kolling C, Herren BD, Goldhahn J, Vliet Vlieland TPM. Outcome measures and their measurement properties for trapeziometacarpal osteoarthritis: a systematic literature review. *J Hand Surg Eur.* 2013;38(8):822-838.
9. Mc Kittrick A, Gustafsson L, Marshall K. A systematic review to investigate outcome tools currently in use for those with hand burns, and mapping psychometric properties of outcome measures. *Burns.* 2021;47(2):295-314.
10. van Lankveld GJM., Graff MJL, van 't Pad Bosch PIJ. The short version of the Sequential Occupational Dexterity Assessment based on individual tasks' sensitivity to change. *Arthritis Care Res.* 1999;12(6):417-424.